

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ - ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Η ΚΟΜΜΑΛΙΑ
ΕΘΝΟΤΕΡΟΦΗ ΠΥΡΟΜΑΚΙΔΙΑ Β' ΠΙ
ΜΕΤΑΦΕΡΑ ΟΙΚΜΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ
ΧΕΛΩΝΑΣ ΚΑΡΕΤΤΑ

ΑΘΗΝΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

Σύνταξη 2ης Αναθεωρημένης Έκδοσης (2020):

Διακλαδική Ομάδα Εργασίας αποτελούμενη από:
Πλοίαρχο (Μ) Σαράντη Γιαννούτσο ΠΝ, Τμχη ΓΕΕΘΑ/Γ2/4, ως Πρόεδρο.
Αντισυνταγματάρχη (ΜΧ) Ιωάννη Χατζηλεξανδρή
Επισημναγό (ΜΕ) Αθανάσιο Τάτση, Τμχη ΓΕΑ/Γ2/2.
Σμηναγό (ΜΗ) Κων/νο Σακαλή, Επιτελή ΣΓ ΑΝΥΕΘΑ.
ΜΥ Γεώργιο Κωστογλούδη, Δρ. Χημ. Μηχ., του ΓΕΣ/Γ2.
ΜΥ Αναστασία Σιούλα, Μηχ. Μηχ. ΤΕ, του ΓΕΣ/Γ2.
ΜΥ Α ΠΕ Διοικ/Οικ Ζαμπία Β. Μαραγκουδάκη, LL.M, ΜΑ, του ΓΕΝ/Γ2
ΣΕΙΔ ΤΕ (ΜΗ-ΠΕΡ) Μάριο Θεοδωρακόπουλο, του ΓΕΑ/Γ2, ως μέλη

Διόρθωση:

Αντιπλοίαρχος Παναγιώτης Τριπόντικας ΠΝ
Σμηναγός (ΜΕ) Στέργιος Παπαρίζος

Επιμέλεια:

Σμήναρχος (ΜΕ) Βασίλειος Δεδούσης
Σμήναρχος (ΜΕ) Ηλίας Μανωλής, Τμηματάρχης Υποδομής ΥΠΕΘΑ

Σχεδίαση Εξωφύλλου-Εικαστική Επιμέλεια-Σελιδοποίηση:

Αντιπλοίαρχος Παναγιώτης Τριπόντικας ΠΝ
Σμηναγός (ΜΕ) Στέργιος Παπαρίζος
ΜΥ Α Όλγα Ροζάκη

Οργάνωση και Συντονισμός Έκδοσης:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού & Υποστήριξης
Διεύθυνση Στρατιωτικής & Τεχνολογικής Υποστήριξης
Τμήμα Υποδομής
Μεσογείων 227-231, Χολαργός Τ.Κ. 15561 - Ελλάδα
info@greenarmedforces.mil.gr, greenarmedforces.mil.gr, #GreenArmedForces

Φωτογραφικό Υλικό:

Αρχείο:
ΣΓ ΥΦΕΘΑ (21)
ΥΠΕΘΑ/ΓΔΟΣΥ/ΔΙΣΤΥ/ΤΥΠΟ (08, 09, 10, 11, 13, 15, 24)
Γενικό Επιτελείο ΓΕΕΘΑ (32)
Γενικό Επιτελείο Στρατού (05, 07, 12, 16, 23, 30, 34)
Γενικό Επιτελείο Ναυτικού (Εξώφυλλο, 19, 29)
Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας (03, 04, 06, 28, 31)
Αντισυνταγματάρχης (ΠΖ) Χρήστος Γεωργαντής (26)
Πλωτάρχης Ευάγγελος Σερρής ΠΝ (02, 14, 33, 35)
Ανθυπασπιστής (ΗΝ/ΔΒ) Νίκος Θώδος (17, 18, 20, 27)
Περιοδικό "Ελληνικό Πανόραμα" τεύχος 74 (25)
Κώστας Θωκαριδής (22)

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία:

Τυπογραφείο Ελληνικού Στρατού (ΤΥΕΣ)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ - ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

ΑΘΗΝΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ISBN 978-618-80914-7-4

© Copyright 2020 Κείμενο - φωτογραφίες ΥΠΕΘΑ/ΓΔΟΣΥ/ΔΙΣΤΥ/ΤΥΠΟ

Κείμενο:

Επιτρέπεται, χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή,

-Η αναπαραγωγή σύντομων αποσπασμάτων του παρόντος έργου ή τμημάτων αυτού, εφόσον γίνεται αποκλειστικά για τη διδασκαλία σε εκπαιδευτικό ίδρυμα, στο μέτρο που δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό, και είναι σύμφωνη με τα χρηστά ήθη.

-Η αναπαραγωγή σε εκπαιδευτικά βιβλία, που χρησιμοποιούνται ως βιβλία διδασκαλίας για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση εγκεκριμένα από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ή από άλλο αρμόδιο υπουργείο

-Η αναπαραγωγή ενός πρόσθετου αντιτύπου (μόνο αν είναι αδύνατη η προμήθεια ενός τέτοιου αντιτύπου) από μη κερδοσκοπικές βιβλιοθήκες ή αρχεία, που έχουν αντίτυπο του έργου στη μόνιμη συλλογή τους, προκειμένου να διατηρήσουν το αντίτυπο αυτό ή να το μεταβιβάσουν σε άλλη, μη κερδοσκοπική βιβλιοθήκη ή αρχείο.

Η αναπαραγωγή πρέπει να συνοδεύεται από την ένδειξη της πηγής "Περιβαλλοντική-Ενεργειακή και Πολιτική Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή 2020, ΥΠΕΘΑ"

Φωτογραφίες: Για την αναπαραγωγή ή χρησιμοποίηση των φωτογραφιών απαιτείται άδεια.

**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ - ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

01

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ	03
ΓΕΝΙΚΑ	04

07

ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ	08
ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ	08

11

ΤΟΜΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ/ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΕΔ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	12
ΕΝΕΡΓΕΙΑ	17
ΕΔΑΦΟΣ	19
ΑΕΡΑΣ	19
ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	20
ΧΕΡΣΑΙΟΙ ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	22
ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	23
ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΘΟΡΥΒΟΣ - ΔΟΝΗΣΕΙΣ	26
ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ	26
ΑΠΟΒΛΗΤΑ	27
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ	28
ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΜΕΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	31

33

ΑΡΧΕΣ

ΠΡΟΛΗΨΗ	34
ΠΡΟΦΥΛΑΞΗ	34
ΕΓΓΥΤΗΤΑ - ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΗΓΗ	34
«Ο ΡΥΠΑΙΝΩΝ ΠΛΗΡΩΝΕΙ»	35
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ - ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ	35
ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΟΤΗΤΑ - ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ	35

37

ΜΕΣΑ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	38
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	38
ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΖΩΗΣ ΥΛΙΚΩΝ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ - ΕΡΓΩΝ	40
ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	40
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	41
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ	42
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	43

45

ΔΟΜΗ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΦΟΡΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	46
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	47
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΥΠΕΘΑ	03
ΓΕΝΙΚΑ	04

02

— “ —

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΥΤΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ
ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΙΡΟ-
ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡ-
ΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ
ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΘΕΤΕΙ ΓΙΑ
ΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ, Η
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ.

— ” —

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας δεν στέκεται αποκλειστικά στο επιχειρησιακό του έργο, αλλά ενδιαφέρεται και για τον αντίκτυπο της λειτουργίας του στην κοινωνία και στον κόσμο.

Από το 2007 που συντάχθηκε η πρώτη έκδοση της περιβαλλοντικής πολιτικής, το Υπουργείο παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις και προσαρμόζεται στις αναδυόμενες απαιτήσεις,

Η δεύτερη αυτή αναθεώρηση αποτελεί και την επικαιροποίηση του πλαισίου λειτουργίας των Ενόπλων Δυνάμεων στις προκλήσεις που θέτει για τη χώρα μας και όχι μόνο, η κλιματική αλλαγή. Οι Ένοπλες Δυνάμεις καλούνται να λειτουργήσουν λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές τις αειφόρου ανάπτυξης, ενώ συγχρόνως αναβαθμίζουν τις δυνατότητες τους σε ότι αφορά στην αντιμετώπιση των συνεπειών από ακραία καιρικά φαινόμενα.

Το 2020 ανακηρύχτηκε «Έτος Έρευνας Καινοτομίας και Προστασίας του Περιβάλλοντος» και συνοδεύτηκε από πλήθος δράσεων, οι οποίες αποτυπώνουν την υλοποίηση της πολιτικής σε όλα τα επίπεδα. Εγκαταστάσεις και υποδομές ανακατασκευάζονται και αναβαθμίζονται ενεργειακά, ενώ συγχρόνως εκσυγχρονίζονται τα μέσα και ο εξοπλισμός των Ενόπλων Δυνάμεων που χρησιμοποιούνται για συνδρομή σε περιοχές, που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές.

Το παρόν κείμενο όμως δεν δύναται να φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα χωρίς την ενεργό συμμετοχή του προσωπικού, το οποίο ενθαρρύνω όχι μόνο να αναλογισθεί το μερίδιο ευθύνης που έχει ο καθένας μας απέναντι στις νεότερες γενιές, αλλά και να ενεργοποιηθεί λαμβάνοντας πρωτοβουλίες και προτείνοντας λύσεις.

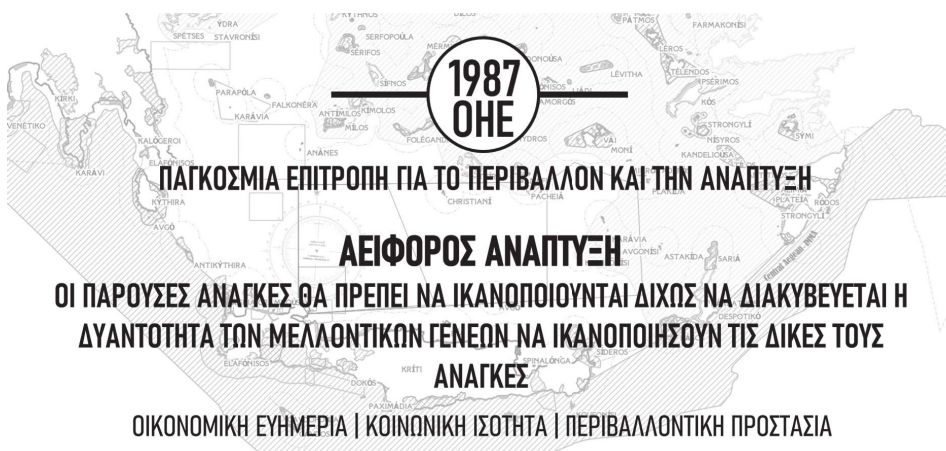
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
Νικόλαος Παναγιωτόπουλος

ΤΜΗΜΑ 2

ΓΕΝΙΚΑ

1. Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδας (Άρθρο 24), η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους και δικαίωμα του κάθε πολίτη. Όλα τα ληφθέντα μέτρα (προληπτικά ή κατασταλτικά) προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να εντάσσονται στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας (βιωσιμότητας).

2. Αναγνωρίζοντας την ισχυρή σύνδεση μεταξύ της προστασίας του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης, η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (World Commission on Environment and Development) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) το 1987 πρωτοδιατύπωσε την έννοια της «αειφόρου» ή «βιώσιμης» ανάπτυξης ("sustainable" development), ως «μια ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες». Η υλοποίηση της αειφόρου (βιώσιμης) ανάπτυξης στηρίζεται σε τρεις (3) αλληλοεξαρτώμενους πυλώνες: οικονομία, κοινωνία και περιβάλλον.

3. Το 1992 στο Ρίο της Βραζιλίας, στην Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, 172 κράτη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, δεσμεύτηκαν για την υιοθέτηση των αρχών που πλαισιώνουν την αειφόρο (βιώσιμη) ανάπτυξη και την εφαρμογή τους σε όλα τα επίπεδα πολιτικής.

4. Η νέα Περιβαλλοντική - Ενεργειακή & Πολιτική Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΠΚΑ) του ΥΠΕΘΑ αποσκοπεί στη υιοθέτηση της βιωσιμότητας στις Ένοπλες Δυνάμεις (ΕΔ) και συμπυκνώνεται στο τρίπτυχο «Εκπλήρωση της Αποστολής - Προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας - Σύμπνοια με την Κοινωνία», λαμβάνοντας υπόψη την ισχύουσα Εθνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία καθώς και τις αντίστοιχες Συμμαχικές Συμφωνίες Τυποποίησης (STANAGs).

ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

**ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ**

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

**ΣΥΜΠΝΟΙΑ ΜΕ
ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ**

5. Το ΥΠΕΘΑ για την υλοποίηση της νέας ΠΕΠΓΚΑ, προχωρά στην αναθεώρηση της από το έτος 2014 Περιβαλλοντικής Πολιτικής του και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, αποσκοπώντας να συνεισφέρει στην προσπάθεια της χώρας για εφαρμογή των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης και υλοποίησης δράσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

6. Κατά την εκτέλεση της αποστολής τους, οι ΕΔ αναπόφευκτα αλληλεπιδρούν με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Γι' αυτό θα πρέπει να διαθέτουν τους φυσικούς και ενεργειακούς πόρους που είναι απαραίτητοι για την επαρκή εκπαίδευση και επιτυχή διεξαγωγή επιχειρήσεων επί των υφιστάμενων και ενδεχόμενων απειλών αλλά και ενόψει των μελλοντικών προκλήσεων. Η εφαρμογή των αρχών της αειφόρου (βιώσιμης) ανάπτυξης παρέχει το πλαίσιο διασφάλισης της επάρκειας των υπόψη πόρων.

7. Το ΥΠΕΘΑ καλείται να δράσει προληπτικά, διαχειριστικά και αν απαιτηθεί κατασταλτικά, επί περιβαλλοντικών και ενεργειακών θεμάτων της αρμοδιότητάς του ως φορέας:

- α. Στρατιωτικής ισχύος σε διεθνές επίπεδο.
- β. Κρατικός εκ των μεγαλύτερων σε εθνικό επίπεδο.
- γ. Επιηρεαζόμενος δυναμικά από οποιαδήποτε περιβαλλοντική ζημία.
- δ. Παραγωγής αποβλήτων, στο πλαίσιο εκπλήρωσης της αποστολής του.
- ε. Συνδρομής της Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

8. Σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση της υπόψη Πολιτικής του ΥΠΕΘΑ θα κληθεί να διαδραματίσει το σύνολο του προσωπικού των ΕΔ, επιδεικνύοντας περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και αίσθημα ευθύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ 08
ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ 08

03

ΤΜΗΜΑ 3

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

1. Αντικειμενικός σκοπός της ΠΕΠΚΑ του ΥΠΕΘΑ είναι η ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της ενεργειακής κατανάλωσης όλων των δραστηριοτήτων των ΕΔ, μέσω της εφαρμογής των αρχών της αειφόρου (βιώσιμης) ανάπτυξης.

2. Τονίζεται ότι οι επιχειρησιακές απαιτήσεις τίθενται σε απόλυτη προτεραιότητα σε περίπτωση που αυτές συγκρούονται με την τήρηση αρχών προστασίας περιβάλλοντος και εξοικονόμησης ενέργειας πάντα με την λήψη τεκμηριωμένης απόφασης από τις αρχές σχεδιασμού των επιχειρήσεων/ασκήσεων ώστε να επιτυγχάνεται η ισορροπία μεταξύ των κινδύνων για το χερσαίο και θαλάσσιο περιβάλλον και της επαύξησης της επιχειρησιακής ικανότητας των μονάδων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πρόβλεψη για εξαίρεση των έργων και δραστηριοτήτων που εξυπηρετούν σκοπούς εθνικής άμυνας από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης (Ν.4014/2011). Ακόμα και τότε όμως, οι ΕΔ θα καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

3. Η εισαγωγή των αρχών της αειφόρου (βιώσιμης) ανάπτυξης στις ΕΔ δεν θα πρέπει να παρεμποδίζει την υλοποίηση του επιχειρησιακού έργου τους και όπου είναι δυνατόν να το υποστηρίζει, παρέχοντας τις ακόλουθες δυνατότητες:

α. Έγκαιρη προετοιμασία για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του μέλλοντος (π.χ. κλιματική αλλαγή).

β. Αποτελεσματικότερη και αμεσότερη διαχείριση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών θεμάτων που πιθανώς περιορίζουν την επιχειρησιακή ετοιμότητα και ικανότητα των ΕΔ.

ΤΜΗΜΑ 4

ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ

1. Η υλοποίηση της ΠΕΠΚΑ του ΥΠΕΘΑ στηρίζεται στους πέντε (5) ακόλουθους βασικούς πυλώνες:

α. Εναρμόνιση με την εθνική, κοινοτική νομοθεσία και τις συμμαχικές συμφωνίες.

(1) Αποτελεί άμεση προτεραιότητα η τήρηση της περιβαλλοντικής εθνικής/κοινοτικής νομοθεσίας και των αντίστοιχων συμφωνιών στο πλαίσιο του Βορειοατλαντικού Συμφώ-

νου [North Atlantic Treaty Organization (NATO)], καθώς επίσης και των υποχρεώσεων που απορρέουν για τις ΕΔ.

(2) Η χρήση των όποιων εξαιρέσεων προβλέπονται από την περιβαλλοντική νομοθεσία για τις δραστηριότητες των ΕΔ, θα πρέπει να γίνεται αποκλειστικά για τις περιπτώσεις που εξυπηρετούν σκοπούς Εθνικής Άμυνας.

β. Ορθολογιστική διαχείριση φυσικών πόρων και ενέργειας.

Το πλήθος του ανθρωπίνου δυναμικού, καθώς και το μέγεθος, ποικιλία και διασπορά υλικών, μέσων, εξοπλισμού και εγκαταστάσεων, επιβάλλουν τη διαχείριση των φυσικών πόρων και της ενέργειας με ορθολογιστικό πνεύμα, αφενός προάγοντας την αρχή της αειφορίας (βιωσιμότητας) και αφετέρου περιστελλοντας τις αντίστοιχες οικονομικές δαπάνες.

γ. Αποφυγή ρύπανσης.

Κατά το σχεδιασμό και την εκτέλεση όλων των δραστηριοτήτων θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να εκτιμάται η πιθανότητα πρόκλησης ρύπανσης και να λαμβάνονται όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για την πρόληψη και αποφυγή της.

δ. Διαρκής βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης.

Μέσω του μεθοδικού σχεδιασμού προγραμμάτων και δράσεων, της έγκαιρης υλοποίησής τους, του διαρκή ελέγχου και των κατά περίπτωση απαιτούμενων διορθωτικών ενεργειών, το ΥΠΕΘΑ στοχεύει στη βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης του.

ε. Συμμετοχή του προσωπικού.

Το σύνολο του προσωπικού των ΕΔ, μόνιμο (στρατιωτικό και πολιτικό) και κληρωτό (στρατευμένο), θα πρέπει να ενημερωθεί και δραστηριοποιηθεί για την ΠΕΠΚΑ του ΥΠΕΘΑ καθώς και για τα περιβαλλοντικά προγράμματα που βρίσκονται σε εξέλιξη.

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ
ΑΛΛΑΓΗ

12

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

16

ΑΕΡΑΣ

19

ΘΑΛΑΣΣΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

20

ΧΕΡΣΑΙΟΙ ΥΔΑΤΙΝΟΙ
ΠΟΡΟΙ

22

ΦΥΣΗ &
ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

23

ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ
ΘΟΡΥΒΟΣ-ΔΟΝΗΣΕΙΣ

26

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ
ΟΥΣΙΕΣ & ΥΛΙΚΑ

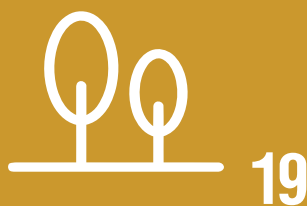
26

ΑΠΟΒΛΗΤΑ

27

ΕΔΑΦΟΣ

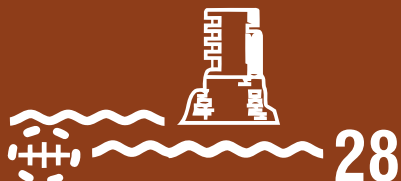

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΤΟΜΕΙΣ

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

ΤΜΗΜΑ 5

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ/ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΕΔ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

1. Η εξελισσόμενη αλλαγή του παγκοσμίου κλίματος που οφείλεται ως επί των πλείστων σε ανθρώπινες δραστηριότητες και προκαλείται κυρίως από την αύξηση της συγκέντρωσης των αερίων θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, ορίζεται ως «κλιματική αλλαγή». Ενώ η κλιματική αλλαγή από μόνη της δεν προκαλεί σύγκρουση, μπορεί να λειτουργήσει ως επιταχυντής αστάθειας ή σύγκρουσης, επιβαρύνοντας το βάρος της ανταπόκρισης από πολιτικούς θεσμούς και στρατιωτικούς σε όλο τον κόσμο. Η έλλειψη νερού σε συνδυασμό με τις υψηλές θερμοκρασίες, επηρεάζει τις γεωργικές αποδόσεις και συνεπώς η πρόσβαση σε νερό και τρόφιμα γίνεται ακόμα πιο δύσκολη. Αυτό με την σειρά του παράγει μεγαλύτερο αριθμό «κλιματικών μεταναστών». Αυτές οι μετακινήσεις πληθυσμού οδηγούν ακούσια σε εντάσεις και συγκρούσεις. Ειδικότερα ο υφιστάμενος ρόλος της Ελλάδος σε ακραία καιρικά φαινόμενα, στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας και στη διατήρηση της εθνικής ασφάλειας θα καταστεί ακόμη πιο δύσκολος. Οι κλιματικές παράμετροι ή κλιματικά στοιχεία που επιδρούν στο κλίμα ενός τόπου, στον ελληνικό χώρο είναι οι κάτωθι:

- α. Ηλιακή ακτινοβολία.
- β. Νέφωση και ηλιοφάνεια.
- γ. Θερμοκρασία του αέρα.
- δ. Υγρασία του αέρα.
- ε. Βροχή.
- στ. Άνεμοι.
- ζ. Εξάτμιση, δρόσος, πάχνη, ομίχλη, χιόνι, χαλάζι.

04

05

06

2. Οι αλλαγές των κλιματικών στοιχείων προκαλούν κλιματικές επιπτώσεις όπως άνοδο της στάθμης της θάλασσας, αυξημένη συχνότητα ακραίων καιρικών φαινομένων, αλλαγές στην υγρασία και την ποιότητα του αέρα, οξίνιση των θαλασσών, κυματικές καταιγίδες, θυελλογενείς μετεωρολογικές παλίρροιες καύσωνες, πλημμύρες, ξηρασίες κτλ. Ειδικότερα στην Ελλάδα όπου το μήκος της ακτογραμμής αγγίζει τα 16.000 χλμ., οι περιοχές υψηλής ευπάθειας στην κλιματική αλλαγή αγγίζουν τα 1000 χλμ. Η ευπάθεια αυτή έγκειται στον κίνδυνο ανόδου της μέσης στάθμης της θάλασσας, η οποία εκτιμάται ότι θα κυμανθεί μέχρι το 2100 μεταξύ 0,2 και 2 μέτρων.

3. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που έπονται των μεταβολών των κλιματικών παραμέτρων μεταξύ άλλων είναι οι κάτωθι:

- α. Υψηλός ρυθμός διάβρωσης της ακτογραμμής.
 - β. Ανεπιθύμητη είσοδος αλμυρού νερού σε βιοτόπους.
 - γ. Ρύπανση ή αποξήρανση των παράκτιων υγροτόπων.
 - δ. Πλημμύρες παράκτιων περιοχών.
 - ε. Μεταβολή της βιοποικιλότητας.
 - στ. Μεταβολές δομής των αλιευτικών πεδίων.
 - ζ. Μείωση βενθικών αλιευμάτων (αλιεία).
 - η. Επέκταση της εμφάνισης των θερμόφιλων ζιζανίων (γεωργία).
 - θ. Μείωση εμπλουτισμού των υπόγειων υδροφορέων (δάση).
 - ι. Χωρική ανακατανομή των δασών.
 - ια. Μείωση της παραγωγής βοσκήσιμης ύλης.
 - ιβ. Άνθιση τοξικών φυκών και διάδοση θερμόφιλων ειδών (θαλάσσιο περιβάλλον).
 - ιγ. Εξάπλωση μιας σειράς ξενικών ειδών (θαλάσσιο περιβάλλον).
 - ιδ. Καταστροφή ευαίσθητων οικοσυστημάτων.
4. Οι κοινωνικές επιπτώσεις συνεπεία των περιβαλλοντικών επιπτώσεων μεταξύ άλλων είναι:
- α. Καταστροφές υποδομών (δρόμων, παράκτιων τεχνικών έργων κ.ά.).
 - β. Φθορές παράκτιων τουριστικών υποδομών (τουρισμός).
 - γ. Μείωση ή και εξάλειψη οικο-τουριστικών υποδομών και δραστηριοτήτων (τουρισμός).
 - δ. Κλιματική μετανάστευση.
 - ε. Απώλεια πολιτιστικής ταυτότητας.
 - στ. Απώλεια πόρων.
 - ζ. Μετακινήσεις πληθυσμών.

η. Χειροτέρευση παραγόντων υγείας και διαβίωσης (Απειλή από ασθένειες που μεταφέρονται από τα κουνούπια ή τα τρωκτικά / αυξημένη θνησιμότητα / μεγαλύτερη συχνότητα επιδημιών μεταδοτικών ασθενειών/διατροφικά ή ακόμα και ψυχολογικά προβλήματα).

θ. Απώλεια ευημερίας/Αύξηση του δείκτη δυσφορίας.

ι. Αυξημένο κόστος συντήρησης των παλαιότερων υποδομών.

ια. Ζημίες σε μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς.

ιβ. Αυξημένοι κίνδυνοι για την ανθρώπινη ασφάλεια.

5. Όλα τα ανωτέρω έχουν ως αποτέλεσμα επιπτώσεις στην Εθνική ασφάλεια λόγω προκλήσεων για την ανθρώπινη ασφάλεια, κρίσεων που συνδέονται με την υγεία, διαμαχών μεταξύ κρατών σε θέματα εκμετάλλευσης πόσιμων υδάτων αλλά και διαχείρισης κλιματικών μεταναστευτικών ρευμάτων και λόγων προβλημάτων στην διαχείριση γης (όπως πεδία βολών κτλ). Επιπλέον, από τις προαναφερθείσες συνέπειες της κλιματικής αλλαγής είναι φυσικό και επόμενο να επηρεάζεται και η λειτουργία των Ενόπλων Δυνάμεων σε τομείς όπως:

α. Οι Μεταφορές και Υποδομές - Ενδεικτικά αναφέρονται:

(1) Η αύξηση συχνότητας επεισοδίων υψηλής ή εξαιρετικά υψηλής θερμοκρασίας έχει ως αποτέλεσμα αφενός την μεγαλύτερη ανάγκη για κλιματισμό/ ψύξη κτιρίων και οχημάτων και αφετέρου την υπερθέρμανση οχημάτων και φθορές ελαστικών με αποτέλεσμα την αύξηση κόστους ενέργειας από την μια και από την άλλη αυξημένα κόστη συντήρησης οχημάτων. Επιπλέον αυξάνονται οι φθορές στα οδοστρώματα αλλά και στα στοιχεία των υποδομών (λόγω π.χ θερμικής διαστολής/συστολής).

(2) Η αύξηση της μέσης ταχύτητας ανέμου, έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της αντίστασης ανέμου στα πολεμικά πλοία, αλλά και αντίσταση κυματισμού, με επακόλουθο την αύξηση απαιτούμενης ενέργειας και κατ' επέκταση κόστους.

(3) Η αύξηση συχνότητας εμφάνισης καταιγίδων και έντασης φαινομένων ενέχει κινδύνους στην λειτουργία των λιμενικών υποδομών, ενώ παράκτια τμήματα δύναται να διατρέχουν κίνδυνο από πλημμύρες και ακραία καιρικά φαινόμενα.

β. Η Δημόσια Υγεία. Με την κλιματική αλλαγή συνδέονται η νοσηρότητα και θνησιμότητα λόγω των καιρικών συνθηκών, προβλήματα του αναπνευστικού συστήματος, μολυσματικές ασθένειες που μεταδίδονται μέσω ξενιστών, ασθένειες που μεταδίδονται μέσω τροφής και νερού, κλπ).

γ. Η Διεθνής Ασφάλεια (αυξημένες προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές που οφείλονται μεταξύ άλλων στις επιπτώσεις της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής - π.χ. λειψυδρία, ξηρασία, ερημοποίηση).

δ. Η Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών (οφείλεται στην αύξηση του πλήθους και της έντασης των ακραίων καιρικών φαινομένων και επηρεάζει την πρόληψη, σχεδιασμό ανταπόκρισης και διαχείριση κινδύνων, π.χ. στα πλαίσια της ετοιμότητας ενεργοποίησης του Σχεδίου «Ξενοκράτης»).

6. Με βάση τους τρεις κύριους άξονες πολιτικής που θεσπίζονται στο νέο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) που αφορούν στη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου, στην αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ΑΠΕ στο εθνικό ενεργειακό ισοζύγιο και στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιριακών υποδομών, καθώς και εξαιτίας της προφανούς αναγκαιότητας λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση των προαναφερθεισών συνεπειών, οι ΕΔ οφείλουν να προσαρμόσουν έγκαιρα τη λειτουργία τους. Η υπόψη προσαρμογή εξυπηρετεί παράλληλα την εθνική υποχρέωση του ΥΠΕΘΑ για συμβολή στην επίτευξη των αντίστοιχων στόχων. Στο ανωτέρω πλαίσιο, υλοποιούν ή πρόκειται να υλοποιήσουν δέσμη δράσεων που σχετίζονται με:

α. Τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης όλων των τομέων κατανάλωσης (με ιδιαίτερη έμφαση στις κτιριακές υποδομές, αξιοποιώντας προγράμματα συγχρηματοδότησης ή/και άλλα εργαλεία, όπως λχ οι Συμβάσεις Ενεργειακής Απόδοσης (ΣΕΑ)) καθώς και τη βελτίωση της λειτουργικής κατάστασης των δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Ειδικά για το τελευταίο, γίνεται ειδική μνεία στην αναγκαιότητα ενσωμάτωσης των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο των ΕΔ, μέσω δράσεων που εξειδικεύονται στο επόμενο Τμήμα (Ενέργεια).

β. Την εφαρμογή προγραμμάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης των αποβλήτων με έμφαση στα βιοαποδομήσιμα απορρίμματα, μέσω τεχνολογιών ενεργειακής αξιοποίησης και κομποστοποίησης.

γ. Την προώθηση της ηλεκτροκίνησης και τη χρήση φιλικότερων προς το περιβάλλον καυσίμων για τα οχήματα και μέσα.

δ. Την ενίσχυση της στατικότητας των λιμενικών, των παράκτιων ή/ και παρακείμενων σε υδάτινους αποδέκτες υποδομών, καθώς και της χερσαίας & υποθαλάσσιας όδευσης του συστήματος παροχής στρατιωτικών καυσίμων λόγω της επικείμενης διάβρωσης του εδάφους που συνεπάγεται την αύξηση της πιθανότητας εμφάνισης καθιζήσεων.

ε. Την υλοποίηση υγειονομικών δράσεων με προσέγγιση στη βάση των αρχών της Ενιαίας Υγείας η οποία στοχεύει στην ταυτόχρονη προστασία των ανθρώπων, των ζώων και του περιβάλλοντος, αποτελώντας το κλειδί για την ολοκληρωμένη και επιτυχή προσαρμογή των ΕΔ στην κλιματική αλλαγή.

στ. Το σχεδιασμό και προγραμματισμό υποβολής των περιβαλλοντικών- ενεργειακών έργων/ & δράσεων του ΥΠΕΘΑ σε αντίστοιχα χρηματοδοτικά εργαλεία, ώστε να προκριθούν έργα που εντάσσονται στα πεδία παρέμβασης του σχεδίου κανονισμού των Ευρωπαϊκών Ταμείων και εναρμονίζονται με τους αντίστοιχους κανόνες επιλεξιμότητας και περιορισμούς. Για την ενίσχυση της απορροφητικότητας πρέπει να δοθεί έμφαση εκτός από την ενεργοποίηση όλων των χρηματοδοτικών σχημάτων και στην εξασφάλιση της επιλεξιμότητας των δαπανών ωρίμανσης των δράσεων.

ζ. Την πρόβλεψη, κατά την εκτέλεση διαδικασιών προμήθειας των πάσης φύσεως μέσων, συστημάτων και εξοπλισμού, σε επιχειρησιακό και μη επιχειρησιακό επίπεδο, προδιαγραφών φιλικότερων προς το περιβάλλον ώστε τα αποκτούμενα προϊόντα να έχουν μικρότερο ενεργειακό και περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

ΤΜΗΜΑ 6

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

1. Οι ΕΔ υιοθετούν το μοντέλο του «Ενεργειακού Τρίπτυχου», σύμφωνα με το οποίο η επίτευξη μιας βιώσιμης και οικονομικότερης ενεργειακής κατανάλωσης υλοποιείται με τρεις μεθόδους:

α. Εξοικονόμηση ενέργειας (π.χ. με αντικατάσταση παλαιών ενεργοβόρων συσκευών με νέες χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας).

β. Χρήση των ΑΠΕ για την παραγωγή ενέργειας (π.χ. με την χρησιμοποίηση ηλιακών θερμοσίφωνων για την θέρμανση του νερού).

γ. Κάλυψη των υπολοίπων ενεργειακών αναγκών με ορυκτά καύσιμα και χρήση των τελευταίων όσο το δυνατόν αποδοτικότερα (π.χ. με συσκευές και μηχανήματα αυξημένου συντελεστή απόδοσης).

2. Οι ΕΔ εφαρμόζοντας τις προβλέψεις της νομοθεσίας για την υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία, επιδιώκουν τη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος σε όλες τις δραστηριότητές τους, μέσω της ευαισθητοποίησης του προσωπικού τους, οργανωτικών αλλαγών και υιοθέτησης νέων τεχνολογιών και διαδικασιών, προκειμένου να εξασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή ενεργειακή εξοικονόμηση, αποδοτικότητα, επάρκεια και αυτονομία με προφανή επιχειρησιακά, ενεργειακά και οικονομικά οφέλη.

3. Με την προϋπόθεση της εκπόνησης όλων των προβλεπόμενων από την νομοθεσία μελετών συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης κόστους - οφέλους (ΑΚΟ), ενθαρρύνεται η χρήση και αξιοποίηση στις ΕΔ των ΑΠΕ, που ενδεικτικά είναι οι εξής:

- α. Αιολική ενέργεια.
- β. Ηλιακή - ηλιοθερμική ενέργεια.
- γ. Βιομάζα και βιοαέριο.
- δ. Γεωθερμική ενέργεια.

- ε. Ενέργεια από τη θάλασσα.
- στ. Υδροηλεκτρική (υδάτινο δυναμικό ποταμών - λιμνών).
- ζ. Συνδυασμός των ανωτέρω.

4. Η διαχείριση της ενέργειας γίνεται μέσω της ορθολογικής και αποδοτικής χρήσης της. Επιδιώκεται η μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας για Θέρμανση - Ψύξη - Κλιματισμό (ΘΨΚ), φωτισμό και παροχή Ζεστού Νερού Χρήσης (ΖΝΧ) με ταυτόχρονη διασφάλιση συνθηκών άνεσης στο εσωτερικό των κτιρίων, δεδομένου ότι τα κτίρια, ιδίως τα παλαιά, είναι γενικά ενεργοβόρες κατασκευές.

5. Ο Κανονισμός Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ) καθορίζει το πλαίσιο των αρχών για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων και λαμβάνεται υπόψη στη διαμόρφωση των παραμέτρων σχεδίασης των κτιριακών εγκαταστάσεων των ΕΔ, πάντα στο μέτρο του εφικτού και χωρίς να υπάρχει μείωση της επιχειρησιακής ικανότητας.

6. Διευκολύνεται γενικά η συνεργασία των ΕΔ με τρίτους φορείς σε θέματα παραγωγής βιώσιμης ενέργειας σε εγκαταστάσεις των ΕΔ, π.χ. με την δημιουργία εγκαταστάσεων ανεμογεννητριών ή ηλιακών συλλεκτών σε στρατόπεδα.

7. Σημαντικό ρόλο παίζει η ενεργειακή κατά τόπο και χρόνο διαχείριση, με στόχο την ανάπτυξη κατευθύνσεων για εξοικονόμηση ενέργειας και αξιολόγηση του βαθμού επίτευξης των ενεργειακών στόχων. Για το σκοπό αυτό ενθαρρύνεται η καταγραφή των δεικτών κατανάλωσης ενέργειας από τις διάφορες Μονάδες, με τρόπο που επιφέρει την ελάχιστη επιβάρυνση στη λειτουργία των ΕΔ και εξασφαλίζει τη μη διαρροή διαβαθμισμένων πληροφοριών.

8. Θα πρέπει να ακολουθείται γενικά μια κοινή «Ενεργειακή Στρατηγική στις επιχειρήσεις» από τις ΕΔ, ο σκοπός της οποίας είναι η ελαχιστοποίηση την ενεργειακής εξάρτησης των ΕΔ κατά την προετοιμασία και τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων, αυξάνοντας την ικανότητα των ΕΔ. Ταυτόχρονα, ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από τις επιχειρήσεις και εκπληρώνεται η κοινωνική αποστολή των ΕΔ.

ΕΔΑΦΟΣ

ΑΕΡΑΣ

ΤΜΗΜΑ 7

ΕΔΑΦΟΣ

Το έδαφος αποτελεί πολύτιμο φυσικό πόρο για όλη την χλωρίδα και την πανίδα. Για τον λόγο αυτό αποδίδεται υψηλή προτεραιότητα στην προστασία του. Οι πιθανές εστίες ρύπανσης του εδάφους αλλά και του υπεδάφους καταγράφονται και αξιολογούνται, ώστε να ληφθούν μέτρα κι εκτελεστούν έργα αποκατάστασης όπου απαιτείται.

ΤΜΗΜΑ 8

ΑΕΡΑΣ

1. Οι ΕΔ θα πρέπει να διατηρούν τις αέριες εκπομπές, που περιλαμβάνουν τα προϊόντα καύσης κινητήρων οχημάτων, αεροσκαφών, πλοίων και συστημάτων θέρμανσης, καθώς και τις πτητικές ουσίες, στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο.

2. Παράλληλα, το ΥΠΕΘΑ εφαρμόζει τα χρονοδιαγράμματα απόσυρσης των ουσιών που προκαλούν το φαινόμενο της καταστροφής της στοιβάδας του όζοντος.

12

13

ΤΜΗΜΑ 9

ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Η προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων –και η διασφάλιση της οικολογικής ποιότητας τους– αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ. Η προσεχτική διαχείριση αυτού του βασικού παγκόσμιου πόρου αποτελεί ζωτικό χαρακτηριστικό ενός βιώσιμου μέλλοντος. Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη η διάσωση του θαλασσίου περιβάλλοντος αποτελεί προτεραιότητα αφού οι θαλάσσιες περιοχές απορροφούν παγκοσμίως το 30% του διοξειδίου του άνθρακα που παράγεται από τον άνθρωπο. Τα οικοσυστήματα θαλάσσιων υδάτων επιτελούν πολλές ζωτικές λειτουργίες:

- α. Φιλτράρουν, αραιώνουν και αποθηκεύουν νερό.
- β. Προλαμβάνουν τις πλημμύρες.
- γ. Διατηρούν τη μικροκλιματική ισορροπία σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο.
- δ. Διαφυλάττουν τη βιοποικιλότητα.

2. Μέρος του θαλασσίου περιβάλλοντος αποτελούν οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές του Ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου Natura 2000. Το σύνολο δε σχεδόν των μικρονήσων και βραχονησίδων των Ελληνικών θαλασσών αποτελούν μέρος του εν λόγω δικτύου τα οποία προσφέρουν ανεκτίμητα κοινωνικοοικονομικά οφέλη. Οι εν λόγω θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές (ΘΠΠ) διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων. Βοηθούν στη διατήρηση και βελτίωση της παροχής ενός ευρέος φάσματος υπηρεσιών οικοσυστήματος και συναφών κοινωνικοοικονομικών ωφελημάτων που παρέχονται από τα παράκτια και θαλάσσια οικοσυστήματα. Υποστηρίζουν δε, ένα ευρύ φάσμα οικοσυστημικών

14

“

...ΚΑΘΕ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ, ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ
ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΘΕΣΠΙΣΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑ-
ΣΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΛΗΨΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ...

”

υπηρεσιών που βοηθούν, μεταξύ άλλων, στη διατήρηση υγιών ιχθυοποθεμάτων. Οι ΘΠΠ περιλαμβάνουν ένα σύνολο από εξαιρετικά σημαντικά οικοσυστήματα για τη Μεσόγειο, παρέχοντας σημαντικές οικοσυστημικές λειτουργίες και υπηρεσίες, από βιολογικής άποψης, φυσικής ισορροπίας αλλά και οικονομικής πλευράς, προσφέροντας πολύ υψηλή πρωτογενή παραγωγή στο θαλάσσιο οικοσύστημα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα λιβάδια Ποσειδωνίας,

3. Η λειτουργία των πολεμικών πλοίων, υποβρυχίων και πλωτών και ιπτάμενων μέσω των ΕΔ θα πρέπει να γίνεται με τρόπο που να προκαλείται η ελάχιστη δυνατή επιβάρυνση στο θαλάσσιο περιβάλλον. Ομοίως, κάθε άλλη θαλάσσια δραστηριότητα, θα πρέπει να υλοποιείται μέσα από θεσπισμένες διαδικασίες και με την λήψη τεκμηριωμένης απόφασης από τις αρχές σχεδιασμού των επιχειρήσεων/ασκήσεων ώστε να επιτυγχάνεται η ισορροπία μεταξύ των κινδύνων για το θαλάσσιο περιβάλλον και της επαύξεσης της επιχειρησιακής ικανότητας των μονάδων. Οι διαδικασίες θα προβλέπουν την ένταξη της περιβαλλοντικής εκτίμησης σε όλα τα στάδια της επιχειρησιακής σχεδίασης, με την παροχή όλων των δεδομένων για την λήψη των απαραίτητων μέτρων προς αποφυγή ή ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από τις στρατιωτικές δραστηριότητες.

ΧΕΡΣΑΙΟΙ ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

ΤΜΗΜΑ 10

ΧΕΡΣΑΙΟΙ ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

1. Η πίεση που ασκείται στους πόρους γλυκού νερού της Ευρώπης και της Ελλάδος αυξάνεται διαρκώς κυρίως λόγω των πιέσεων από τις χρήσεις γης, την άντληση νερού και την αλλαγή του κλίματος. Οι πιέσεις αυτές με την σειρά τους αλλοιώνουν τα φυσικά συστήματα της ροής των υδάτινων μαζών. Σε ορισμένες δε περιοχές η χρήση του νερού υπερβαίνει την διαθεσιμότητά του με αποτέλεσμα την καταπόνηση των τελευταίων.

2. Η διαχείριση των χερσαίων υδάτινων πόρων, επιφανειακών και υπογείων, θα πρέπει να εξασφαλίζει τη βιωσιμότητά τους από πλευράς ποιότητας και ποσότητας. Στο πλαίσιο αυτό, οι ΕΔ θα πρέπει να:

α. Χρησιμοποιούν ορθολογικά τους διατιθέμενους υδάτινους πόρους, αξιοποιώντας οργανωτικά και τεχνικά μέσα στοχεύοντας κατά προτεραιότητα στην περιστολή της κατανάλωσης και στην επαναχρησιμοποίηση.

β. Αποφεύγουν οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη η οποία δυνητικά θα οδηγήσει στην ποιοτική ή ποσοτική υποβάθμισή τους.

ΦΥΣΗ & ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

ΞΕΡΑΤΕ ΟΤΙ...
...ΠΑΝΩ ΑΠΟ 900 ΕΙΔΗ ΦΥΤΩΝ ΚΑΙ 4.000 ΕΙΔΗ
ΖΩΩΝ ΔΕΝ ΤΑ ΣΥΝΑΝΤΑΜΕ ΠΟΥΘΕΝΑ ΑΛΛΟΥ
ΠΑΡΑ ΜΟΝΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ;

ΤΜΗΜΑ 11

ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

1. Βιοποικιλότητα ονομάζεται η ποικιλία των οικοσυστημάτων (φυσικό κεφάλαιο), των ειδών και των γονιδίων που υπάρχουν στον κόσμο ή σε έναν συγκεκριμένο οικότοπο. Η απώλεια βιοποικιλότητας είναι η πιο κρίσιμη περιβαλλοντική απειλή σε παγκόσμια κλίμακα, παράλληλα με την κλιματική αλλαγή, με την οποία είναι αλληλένδετη. Έχει ζωτική σημασία για την ευημερία του ανθρώπου διότι παρέχει υπηρεσίες οι οποίες στηρίζουν τις οικονομίες και τις κοινωνίες μας. Η βιοποικιλότητα είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντική για τις οικοσυστημικές υπηρεσίες -τις υπηρεσίες που παρέχει η φύση- όπως η επικονίαση, η ρύθμιση του κλίματος, η αντιπλημμυρική προστασία, η γονιμότητα του εδάφους και η παραγωγή τροφίμων, καυσίμων, ινών και φαρμάκων.

2. Η Ελλάδα είναι μια χώρα με σημαντική βιολογική ποικιλία, μεγάλη πυκνότητα ειδών και ένα εντυπωσιακό μωσαϊκό οικοσυστημάτων. Στη χώρα μας έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα περισσότερα από 23.000 είδη ζώων της ξηράς και των γλυκών νερών και άλλα 3.500 είδη της θάλασσας, ο συνολικός όμως αριθμός εκτιμάται ότι είναι υπερδιπλάσιος. Αντίστοιχη είναι και η εικόνα για την ελληνική χλωρίδα που περιλαμβάνει περισσότερα από 5.800 καταγεγραμμένα είδη φυτών.

3. Το σύνολο της φύσης και βιοποικιλότητας προστατεύεται μέσα από την λειτουργία του Ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών NATURA 2000. Η διεύρυνση του δικτύου NATURA 2000 -με έμφαση στις θαλάσσιες περιοχές- και η βελτίωση της λειτουργίας του, αποτελούν έναν από τους κεντρικούς στόχους και άξονες του Στρατηγικού Σχεδίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βιοποικιλότητα. Η χώρα μας περιλαμβάνει 446 περιοχές από τις οποίες το 28% καλύπτει χερσαίο έδαφος και το 20% θαλάσσια έκταση.

4. Οι οικότοποι ιδιαίτερα των θαλασίων προστατευόμενων περιοχών σταθεροποιούν τα ιζήματα και μειώνουν την διάβρωση των ακτών, μετριάζοντας τα αποτελέσματα των καταιγίδων, των κυμάτων, των πλημμυρών, κλπ. Αυτοί οι φυσικοί αμυντικοί μηχανισμοί παρέχουν σημαντικά οφέλη στους παράκτιους πληθυσμούς, τα φυσικά τοπία και τις υποδομές, ενώ συμβάλλουν στην περιορισμό της κλιματικής αλλαγής. Έτσι, η διαφύλαξη των ενδιαιτημάτων και της χλωρίδας -πανίδας που αυτά φιλοξενούν αποτελεί καθολική υποχρέωση. Πέραν της προφανούς σημασίας της βιοποικιλότητας, για τις ΕΔ το φυσικό υπόβαθρο αποτελεί σημαντική παράμετρο για την εκτέλεση

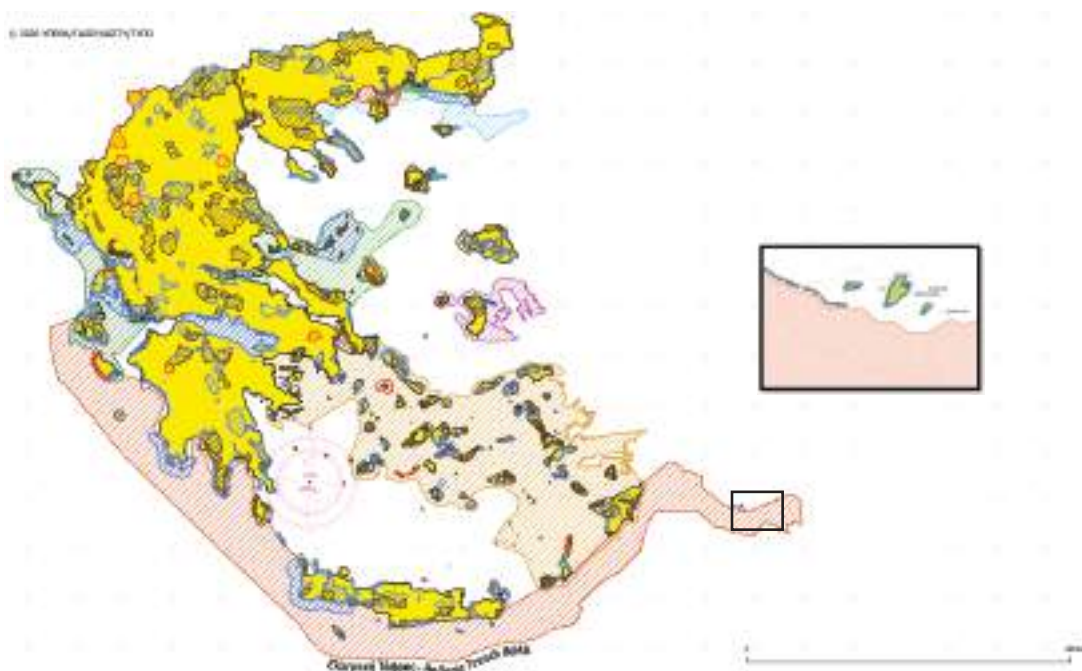
ασκήσεων κάτω από συνθήκες που προσομοιάζουν κατά το δυνατόν τις πραγματικές. Επισημαίνεται ότι σε διεθνές επίπεδο αναγνωρίζεται η σημασία των πεδίων στρατιωτικών ασκήσεων (πεδίων βολής) ως νησίδες βιοποικιλότητας.

5. Στο πλαίσιο αυτό, οι ΕΔ θα πρέπει να:

α. Μεριμνούν για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την ορθή ενεργειακή διαχείριση, προσαρμόζοντας τις καθημερινές δραστηριότητες και σχεδιάζοντας εκτελώντας επιχειρήσεις και ασκήσεις ώστε να μην επηρεάζονται προστατευόμενες περιοχές και γενικότερα να περιορίζονται πιθανές πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον.

β. Συνδράμουν με προσωπικό και μέσα στην πρόληψη και στην αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών καθώς και σε δράσεις ανάπτυξης του φυσικού περιβάλλοντος (αναδασώσεις, καθαρισμοί ακτών κ.α.).

6. Συναφώς των ανωτέρω τα Γενικά Επιτελεία θα πρέπει να εξετάσουν τη δυνατότητα αξιοποίησης των γεωχωρικών δεδομένων και να μεριμνήσουν καθ' αρμοδιότητα για την αποτύπωση των ηπειρωτικών και θαλασσίων προστατευόμενων περιοχών σε όλες τις έντυπες και ηλεκτρονικές εκδόσεις της Υδρογραφικής Υπηρεσίας του ΠΝ και της Γεωγραφικής υπηρεσίας Στρατού για μια ολοκληρωμένη και στοχευμένη πληροφόρηση περί των προστατευόμενων περιοχών εθνικού - ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος σε όλους τους πιθανούς χρήστες.

“

ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΠΙΤΕΛΕΙΑ ΝΑ ΜΕΡΙΜΝΗΣΟΥΝ ΚΑΘ' ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΝΤΥΠΕΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ

”

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000

- ΣΠΙΝΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΑΦΟΡΑ ΠΤΗΝΙΑ)
- ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΠΙΝΕΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ (ΕΣΔ) / ΤΟΠΟΙ ΚΟΙΝΩΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ (ΤΚΣ)
- ΖΕΤΙ & ΕΞΔΥΤΕΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ
ΘΗΛΑΣΤΙΚΑ - IMPORTANT MARINE MAMMAL AREAS

- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΦΡΟΣΕ
- ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΕΛΑΓΙΟΣ
- ΠΕΡΙΟΧΗ Ν. ΚΟΥ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝ ΤΟΥΡΚΙΑΣ
- ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΑΙΤΑΙΟΥ
- ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΟΡΕΙΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ
- ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΟΡΪΝΘΙΑΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ
- ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΡΑΧΙΩΝ ΠΕΛΑΓΟΣ
- ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ

446

περιοχές σε όλη
την Ελλάδα

28%

της χερσαίας έκτασης
της Ελλάδας

20%

της θαλάσσιας έκτασης
της Ελλάδας

ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ
ΘΟΡΥΒΟΣ-ΔΟΝΗΣΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ 12

ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΘΟΡΥΒΟΣ - ΔΟΝΗΣΕΙΣ

1. Οι ΕΔ θα πρέπει να μεριμνούν για την περιστολή του ακουστικού θορύβου και των δονήσεων που παράγονται από τις δραστηριότητές τους, κατά τρόπο οικονομικά και τεχνικά εφικτό, διατηρώντας βέβαια την απαιτούμενη επιχειρησιακή ικανότητα. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να:

α. Σχεδιάζονται και να εκτελούνται οι δραστηριότητες λαμβάνοντας υπόψη τις χρήσεις γης των επηρεαζόμενων περιοχών.

β. Εφαρμόζονται καλές οργανωτικές πρακτικές (αποφυγή υπερπτήσεων κατοικημένων/ τουριστικών/ προστατευόμενων περιοχών και μνημείων, θέσπιση ελάχιστων ορίων στις επιβεβλημένες υπερπτήσεις, περιστολή ωραρίου θορυβωδών εργασιών, κ.α.).

γ. Περιορίζονται ο ακουστικός θόρυβος και οι δονήσεις που παράγονται από τα έργα και τις δραστηριότητες των ΕΔ.

δ. Αξιοποιούνται σύγχρονα τεχνικά μέσα για μείωση στην εκπομπή και στη διάδοση του παραγόμενου θορύβου και των δονήσεων.

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ
ΟΥΣΙΕΣ & ΥΛΙΚΑ

ΤΜΗΜΑ 13

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ

1. Η διακίνηση, αποθήκευση και χρήση των επικίνδυνων ουσιών και υλικών απαιτείται να εκτελείται από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό, σύμφωνα με την κείμενη εθνική, ευρωπαϊκή νομοθεσία και τις συμμαχικές καλές πρακτικές.

2. Η χρήση των επικινδύνων ουσιών και υλικών θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στις απολύτως απαραίτητες περιπτώσεις, για τις οποίες οι υφιστάμενες εναλλακτικές ουσίες δεν ικανοποιούν επαρκώς τον σκοπό της επιχειρησιακής χρήσης τους και σύμφωνα με τις αντίστοιχες ειδικές προβλέψεις - περιορισμούς της κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας.

ΑΠΟΒΛΗΤΑ

ΤΜΗΜΑ 14

ΑΠΟΒΛΗΤΑ

1. Οι ΕΔ ακολουθούν την σύγχρονη ιεραρχία των δράσεων της διαχείρισης αποβλήτων: Πρόληψη - Επαναχρησιμοποίηση - Ανακύκλωση - Ανάκτηση - Διάθεση.

2. Ο κύριος στόχος είναι η μείωση της ποσότητας, του όγκου και της επικινδυνότητας των παραγόμενων αποβλήτων. Τα απόβλητα θα πρέπει να επαναχρησιμοποιούνται ή να υποβάλλονται σε εργασίες ανάκτησης υλικών ή/ και ενέργειας. Εάν αυτό δεν είναι τεχνικά ή οικονομικά εφικτό, τότε επιλέγεται η διάθεση με περιβαλλοντικά αποδεκτό τρόπο.

3. Ο διαχωρισμός των αποβλήτων θα πρέπει να εφαρμόζεται κατά το δυνατόν νωρίτερα, δηλαδή στην πηγή της παραγωγής των αποβλήτων.

4. Σημειώνεται ότι ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην διαχείριση των επικινδύνων αποβλήτων, τα οποία λόγω των εγγενών χαρακτηριστικών τους, αποτελούν εν δυνάμει απειλή για το περιβάλλον και τον άνθρωπο. Για τα υπόψη ρεύματα αποβλήτων θα πρέπει να εξασφαλίζεται, είτε η επεξεργασία τους εντός των Μονάδων, σύμφωνα με τις εκάστοτε βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, ή η ασφαλής προσωρινή αποθήκευση και εν συνεχεία συλλογή και μεταφορά τους, από κατάλληλα αδειοδοτημένες εταιρείες από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), εξασφαλίζοντας την πλήρη ιχνηλασιμότητά τους από την παραγωγή έως τον τελικό προορισμό.

5. Η βελτίωση των υφιστάμενων καθώς και η ανάπτυξη νέων, κατάλληλων ανά περίπτωση περιβαλλοντικών υποδομών για την τήρηση της ιεράρχησης στη διαχείριση των αποβλήτων αποτελεί διαρκή επιδίωξη του ΥΠΕΘΑ. Χαρακτηριστικά αναφέρεται η σημασία που δίνεται στην κατάργηση των πλαστικών μιας χρήσης.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

ΤΜΗΜΑ 15

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

1. Το ΥΠΕΘΑ επιδιώκει τη διαφύλαξη και την ανάδειξη του ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να:

α. Διασφαλίζεται η ακεραιότητα των χώρων ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς από τις στρατιωτικές δραστηριότητες.

β. Συνεκτιμώνται οι πιθανές επιπτώσεις σε μνημεία, κατά τη φάση σχεδιασμού και εκτέλεσης των έργων και δραστηριοτήτων που εξυπηρετούν σκοπούς Εθνικής Άμυνας.

γ. Αναδεικνύονται, έπειτα από κατάλληλη τεκμηρίωση, αποκατάσταση και συντήρηση, τα μέσα, τα κτήρια και οι χώροι ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος κυριότητας των ΕΔ (ιστορικά πλοία - αεροσκάφη και λοιπά στρατιωτικά μέσα, οχυρά, μουσεία, φάροι, κ.α.). Στην υπόψη κατεύθυνση ενθαρρύνεται η σύναψη συνεργασιών με κρατικούς και επιστημονικούς φορείς, καθώς και με την τοπική αυτοδιοίκηση.

2. Σε συνέχεια των ανωτέρω είναι απόλυτα κατανοητή η ανάγκη γνωστοποίησης από τον καιρό της ειρήνης όλων εκείνων των χώρων ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, προκειμένου να μπορούν οι ΕΔ να επιχειρούν και να λειτουργούν με τη μικρότερη δυνατή περιβαλλοντική επιβάρυνση. Χώροι ενδιαφέροντος ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν μεταξύ άλλων οι κάτωθι:

α. Οι κηρυγμένοι Ενάλιοι και μη Αρχαιολογικοί Χώροι.

21

Η Οικία Παύλου Μελά αποκαταστάθηκε το 2020 αποτελώντας πλέον ένα μνημείο ζωντανής ιστορίας. Η Οικία σχεδιάστηκε από τον Παύλο Μελά και κτίστηκε το 1894. Ταυτόχρονα αποτελεί ιδιαίτερο και μοναδικό δείγμα εξοχικής κατοικίας του 19ου αιώνα των αθηναϊκών προαστίων. Από το 2009 για τους λόγους που αναφέρθηκαν, αποτελεί «Ιστορικό και διατηρητέο μνημείο» σύμφωνα με ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/73286/1827/27-8-2009 - ΦΕΚ 443/ΑΑΠ/16-9-2009

β. Τα ναυάγια πολεμικών πλοίων και πολεμικού υλικού άνω των 50 ετών από τη βύθισή τους τα οποία έχουν κηρυχθεί ως «Πολιτιστικά Αγαθά», ήτοι «Ιστορικά και Διατηρητέα Μνημεία» και τα οποία αποτελούν κληρονομιά των ΕΔ.

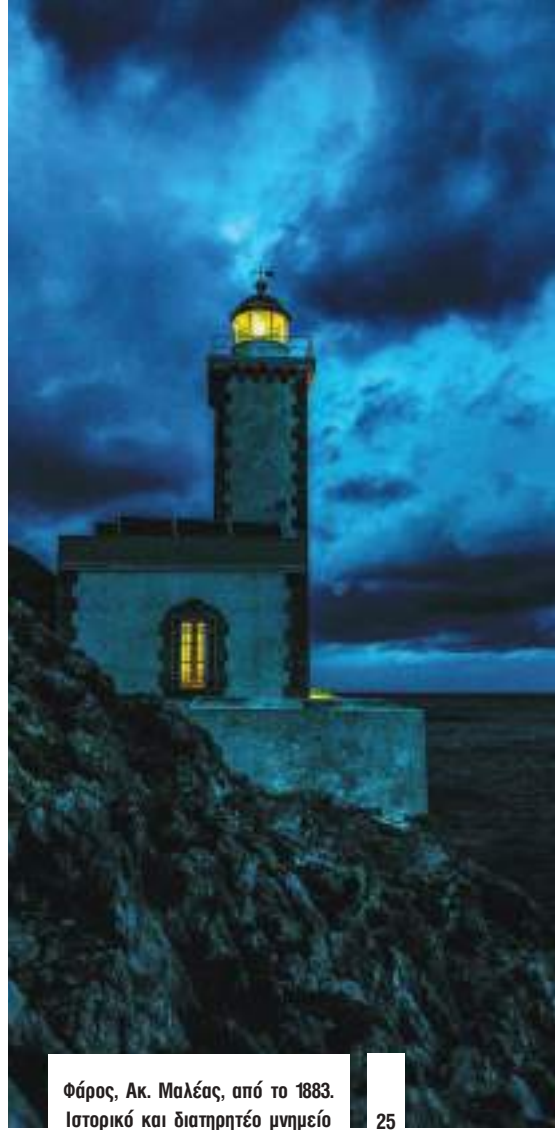
3. Στο ανωτέρω πλαίσιο, τα Γενικά Επιτελεία ενθαρρύνονται να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες των γεωχωρικών δεδομένων και να μεριμνήσουν καθ' αρμοδιότητα για την αποτύπωση των χώρων ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς σε όλες τις έντυπες και ηλεκτρονικές εκδόσεις της Υδρογραφικής Υπηρεσίας του ΠΝ και της Γεωγραφικής υπηρεσίας Στρατού για μια ολοκληρωμένη και στοχευμένη πληροφόρηση περί των προστατευόμενων περιοχών εθνικού - ευρωπαϊκού και παγκοσμίου ενδιαφέροντος σε όλους τους πιθανούς χρήστες.

22

23

Φάρος, Ακ. Μαλέας, από το 1883.
Ιστορικό και διατηρητέο μνημείο

25

24

ΤΜΗΜΑ 16

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΜΕΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Οι ανωτέρω τομείς ενδιαφέροντος διασυνδέονται μεταξύ τους μέσω πολύπλοκων μηχανισμών. Οι επιπτώσεις (θετικές ή αρνητικές) σε κάποιους εξ αυτών, δύναται να επηρεάσουν και τους υπόλοιπους (domino effect). Οι ΕΔ σε πρώιμο στάδιο θα πρέπει να προσδιορίζουν και να λαμβάνουν υπόψη στο σχεδιασμό και την εκτέλεση των έργων και δραστηριοτήτων τους τις πιθανές συνέργειες μεταξύ των περιβαλλοντικών τομέων προς αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων και την ενίσχυση των θετικών αποτελεσμάτων.

26

ΠΡΟΛΗΨΗ

ΠΡΟΦΥΛΑΞΗ

ΕΓΓΥΗΤΑ/
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΣΤΗΝ ΠΗΓΗ

«Ο ΡΥΠΑΙΝΩΝ
ΠΛΗΡΩΝΕΙ»

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ/
ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΑΡΧΕΣ

Οι ακόλουθες αρχές, αφορούν στην επίδειξη μέριμνας θεμάτων περιβαλλοντικής προστασίας και ενεργειακής διαχείρισης, σε όλες τις φάσεις του κύκλου ζωής των έργων, δραστηριοτήτων και υλικών, που εξυπηρετούν σκοπούς Εθνικής Άμυνας.

ΤΜΗΜΑ 17

ΠΡΟΛΗΨΗ

1. Σύμφωνα με την αρχή της πρόληψης, θεωρείται προτιμότερη η καταπολέμηση ενός περιβαλλοντικού προβλήματος στην πηγή του, πριν την επέλευση δηλαδή των συνεπειών που είναι βλαπτικές για τα στοιχεία του περιβάλλοντος, ειδικά όταν η αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ισορροπίας είναι κάτι εξαιρετικά δύσκολο. Προϋποθέτει την:

α. Έμπρακτη δέσμευση όλων των επιπέδων διοίκησης και του συνόλου του προσωπικού.

β. Έγκαιρη και ολοκληρωμένη αναγνώριση των περιβαλλοντικών πτυχών που περικλείουν οι στρατιωτικές δραστηριότητες.

γ. Επαρκή γνώση της σχετικής νομοθεσίας και των βέλτιστων διαθέσιμων πρακτικών.

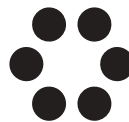
δ. Ορθολογική χρήση πρώτων υλών και υλικών.

ΤΜΗΜΑ 18

ΠΡΟΦΥΛΑΞΗ

Σύμφωνα με την αρχή της προφύλαξης, όπου υφίστανται απειλές σοβαρής ή μη αναστρέψιμης ζημιάς, η έλλειψη πλήρους επισημονικής βεβαιότητας δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως λόγος για την αναβολή λήψης αποδοτικών μέτρων για να αποφευχθεί η περιβαλλοντική υποβάθμιση.

ΤΜΗΜΑ 19

ΕΓΓΥΤΗΤΑ - ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΗΓΗ

1. Η διαχείριση των αποβλήτων και η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που ανακύπτουν γενικότερα, θα πρέπει κατά προτεραιότητα να εκτελείται στην περιοχή ενδιαφέροντος, έτσι ώστε να:

α. Αποφεύγεται ο κίνδυνος πρόκλησης ατυχημάτων κατά τη μεταφορά.

β. Ελαχιστοποιείται το προκαλούμενο ενεργειακό αποτύπωμα και το συνεπαγόμενο οικονομικό κόστος από την ενδεχόμενη μεταφορά.

ΤΜΗΜΑ 20

“Ο ΡΥΠΑΙΝΩΝ ΠΛΗΡΩΝΕΙ”

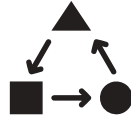
Ο παραγωγός αποβλήτων ή ο υπαίτιος για την πρόκληση ρύπανσης ή υποβάθμισης του περιβάλλοντος, τίθεται υπεύθυνος για το κόστος της σύννομης διαχείρισης των αποβλήτων ή της αποκατάστασης του περιβάλλοντος, αντίστοιχα.

ΤΜΗΜΑ 21

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ - ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ

Η περιβαλλοντική πληροφορία που δεν είναι διαβαθμισμένη, θα πρέπει να διαχέεται προς όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Σε περίπτωση όμως διαβαθμισμένης πληροφορίας, απαιτείται από τον έχοντα την αρμοδιότητα η προσεκτική και υπεύθυνη επιλογή των φορέων και προσώπων που θα λάβουν την αναγκαία ενημέρωση.

ΤΜΗΜΑ 22

ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΟΤΗΤΑ - ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Η ανάπτυξη συνεργασιών τόσο μεταξύ των Κλάδων των ΕΔ όσο και με άλλους φορείς θα πρέπει να επιδιώκεται κατά το μέγιστο δυνατό, καθώς λειτουργεί ευεργετικά στην εξεύρεση λύσεων για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών πτυχών, προσδίδοντας την επιθυμητή συναίνεση μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και περιορίζοντας τόσο το οικονομικό κόστος όσο και το ενεργειακό αποτύπωμα.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ
ΠΛΑΙΣΙΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ/
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ/
ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΥΚΛΟΥ
ΖΩΗΣ ΥΛΙΚΩΝ/
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ/
ΕΡΓΩΝ

ΑΕΙΦΟΡΟΣ
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ
ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΡΟΧΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΜΕΣΑ

ΤΜΗΜΑ 23

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

1. Κάθε χερσαία ή θαλάσσια δραστηριότητα, θα πρέπει να υλοποιείται μέσα από θεσπισμένες διαδικασίες και με την λήψη τεκμηριωμένης απόφασης από τις αρχές σχεδιασμού των επιχειρήσεων/ασκήσεων ώστε να επιτυγχάνεται η ισορροπία μεταξύ των κινδύνων για το θαλάσσιο περιβάλλον και της επαύξησης της επιχειρησιακής ικανότητας των μονάδων λαμβάνοντας προηγουμένως τα ενδεδειγμένα μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση κάθε πιθανού περιστατικού ρύπανσης. Οι διαδικασίες θα προβλέπουν την ένταξη της περιβαλλοντικής εκτίμησης σε όλα τα στάδια της επιχειρησιακής σχεδίασης, με την παροχή όλων των δεδομένων για την λήψη των απαραίτητων μέτρων προς αποφυγή ή ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από τις στρατιωτικές δραστηριότητες.

2. Συναφώς των ανωτέρω και στο γενικότερο πλαίσιο τυποποίησης των δραστηριοτήτων των ΕΔ, είναι απαραίτητη η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου εσωτερικού κανονιστικού πλαισίου περιβαλλοντικής προστασίας και διαχείρισης - εξοικονόμησης ενέργειας, μέσω θεσμικών κειμένων (Κανονισμοί, Πάγιες Διαταγές, Σχέδια κ.α.), εγχειριδίων και διαταγών, ώστε να καλύπτει:

α. Την πλήρη αναγνώριση των περιβαλλοντικών και ενεργειακών πτυχών των δραστηριοτήτων των ΕΔ, την εν συνεχεία ορθολογική αξιολόγηση και τέλος επιτυχή αντιμετώπισή τους.

β. Την άμεση αντίδραση και αποτελεσματική αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων.

3. Το εν λόγω εσωτερικό κανονιστικό πλαίσιο θα εναρμονίζεται πλήρως με τις αντίστοιχες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας. Χαρακτηριστικά αναφέρεται η απαίτηση ενσωμάτωσης περιβαλλοντικών προβλέψεων στις αρχές που διέπουν τις στρατιωτικές δημόσιες συμβάσεις (Ν.4412/2016 - Άρθρο 18) - βλέπε Τμήμα 26 - παρακάτω, καθώς και η εξέταση τυχόν περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά την εκπόνηση των πάσης φύσεως μελετών (Ν.4412/2016- Άρθρο 49).

4. Στο προαναφερθέν πνεύμα θα πρέπει να εξεταστεί και η επικαιροποίηση του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Πλαισίου Στόχων Εθνικής Άμυνας για την προστασία του περιβάλλοντος

ΤΜΗΜΑ 24

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

1. Η εφαρμογή της ΠΕΠΚΑ του ΥΠΕΘΑ προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή όλου, κατά το δυνατό, του προσωπικού. Η ευαισθητοποίηση του συνόλου του προσωπικού και η πολυεπίπεδη επιμόρφωση και εκπαίδευσή του κρίνεται απολύτως απαραίτητη. Σε επίπεδο σχηματισμού, μονά-

29

δων, σχηματισμών ενισχύεται δια βίου η περιβαλλοντική εκπαίδευση στο προσωπικό, μόνο όταν υλοποιούνται δράσεις όπως παρακάτω.

2. Στο πλαίσιο αυτό έχει τεθεί από το ΥΠΕΘΑ ως υψηλής προτεραιότητας στόχος, η ενίσχυση καλλιέργειας περιβαλλοντικής συνείδησης του συνόλου του προσωπικού των ΕΔ με σκοπό την ανάπτυξη αξιών, στάσεων, αντιλήψεων, ικανοτήτων και προτύπων περιβαλλοντικής συμπεριφοράς.

3. Προκειμένου να επιτευχθεί ο ανωτέρω στόχος περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης αναφέρεται ότι είτε λαμβάνουν χώρα είτε θα πρέπει να λάβουν χώρα οι εξής δράσεις:

α. Υλοποίηση περιβαλλοντικών προγραμμάτων εκπαίδευσης, επιμόρφωσης σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης της Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης. (ΙΝΕΠ/ΕΚΔΔΑ)

β. Διοργάνωση σεμιναρίων και ημερίδων.

γ. Διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών δράσεων, όπου δύναται να προβάλλονται ταυτόχρονα και περιβαλλοντικά δρώμενα.

δ. Πραγματοποίηση ενημερωτικών διαλέξεων της νέας ΠΕΠΚΑ σε Γενικά Επιτελεία, Μείζονες σχηματισμούς και σταδιοδρομικά σχοελία όλων των βαθμίδων. Επιπλέον η πραγματοποίηση, σε ετήσια βάση, ενημέρωσης του συνόλου σπουδαστών των ΑΣΕΙ, ΑΣΣΥ, καθώς και των έκαστων σειρών των νεοσυλλέκτων για τις προβλέψεις της.

ε. Η πρόβλεψη περιοδικής ενημέρωσης, με μέριμνα των αντίστοιχων Γενικών Επιτελείων, του προσωπικού των Μονάδων - Ανεξάρτητων Υπομονάδων, δίνοντας έμφαση στους τρόπους που μπορεί να εφαρμοστεί σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

ΤΜΗΜΑ 25

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΖΩΗΣ ΥΛΙΚΩΝ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ - ΕΡΓΩΝ

1. Η ανάλυση κύκλου ζωής παρέχει πληροφορίες για τις εκτιμώμενες επιπτώσεις που προκύπτουν σε όλα τα στάδια της εκτέλεσης των δραστηριοτήτων και της διαχείρισης των υλικών, δηλαδή κατά το σχεδιασμό, τη λειτουργία/χρήση, καθώς και μετά το πέρας της ωφέλιμης ζωής (παύση δραστηριότητας ή απόσυρση υλικού αντίστοιχα).

2. Η υπόψη ανάλυση θα πρέπει να εφαρμόζεται κατά το σχεδιασμό δραστηριοτήτων, έργων και προμηθειών στις ΕΔ, με σκοπό την εκτίμηση και εν συνεχεία αποτελεσματική αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και ενεργειακών πτυχών σε καθένα από τα προαναφερόμενα στάδια, στο πλαίσιο της πρόληψης και δέουσας επιμέλειας.

ΤΜΗΜΑ 26

ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

1. Κατά τα πρώιμα στάδια των προγραμμάτων προμήθειας υλικών/εξοπλισμού, παροχής υπηρεσιών και εκτέλεσης έργων από τρίτους και ειδικότερα κατά τη σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών που προκύπτουν με βάση τις προβαλλόμενες επιχειρησιακές απαιτήσεις, θα πρέπει να εξετάζεται και να λαμβάνεται υπόψη η περιβαλλοντική παράμετρος για όλες τις φάσεις του κύκλου ζωής των υλικών/εξοπλισμού, των υπηρεσιών και των έργων.

2. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να εξετάζονται, μεταξύ άλλων, η χρήση των αντίστοιχων βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, η υποκατάσταση επικινδύνων ουσιών με ουσίες φιλικές προς το περιβάλλον και τον άνθρωπο, καθώς και ο περιορισμός του ενεργειακού αποτυπώματος, των αερίων εκπομπών και των παραγόμενων αποβλήτων του προς προμήθεια εξοπλισμού και των προς εκτέλεση έργων.

ΤΜΗΜΑ 27

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

1. Για την υποστήριξη των περιβαλλοντικών και ενεργειακών δράσεων, ενδεχομένως να απαιτείται κατά περίπτωση η διάθεση ανάλογων χρηματικών πιστώσεων. Η κάλυψη των υπόψη απαιτήσεων θα πρέπει να είναι έγκαιρη, προγραμματισμένη και επαρκής μέσω αξιοποίησης εθνικών, κοινοτικών και συμμαχικών χρηματοδοτικών εργαλείων.

2. Αρωγός για την παραπάνω προσπάθεια του ΥΠΕΘΑ είναι η επιδιωκόμενη συνεργασία με τους λοιπούς συναρμόδιους φορείς, τόσο σε εγχώριο επίπεδο (Υπουργεία, Τοπική Αυτοδιοίκηση κλπ) όσο και σε διεθνές (ΕΕ, ΕΟΑ, ΝΑΤΟ κλπ).

ΤΜΗΜΑ 28

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Σε διεθνές επίπεδο, επιδιώκεται η συνεργασία με στρατιωτικούς και πολιτικούς σχηματισμούς που αναπτύσσουν περιβαλλοντικές, ενεργειακές και πολιτιστικές πρωτοβουλίες.

2. Σε εθνικό επίπεδο, θα πρέπει να αναπτύσσονται συνεργασίες με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, την ακαδημαϊκή κοινότητα και τη βιομηχανία αποσκοπώντας στην:

- α. Πρόσληψη τεχνογνωσίας - εμπειρίας,
- β. Προώθηση δράσεων στους τομείς της περιβαλλοντικής προστασίας και της ενεργειακής διαχείρισης,
- γ. Ανάδειξη και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς όπως είναι τα υποβρύχια μνημεία κυριότητας MTN (ναυάγια άνω των 50 ετών από την βύθισή τους, τα μουσεία, τα ιστορικά και διατηρητέα μνημεία, κ.α.).

32

ΤΜΗΜΑ 29

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

1. Η ανάπτυξη Συστημάτων Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης (ΣΠΕΔ) σε Μονάδες των ΕΔ αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την επιτυχή αναγνώριση και αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και ενεργειακών πτυχών, για τη μείωση του αντίστοιχου αποτυπώματος τους, καθώς και για την εξοικονόμηση πόρων σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Η πρόβλεψή τους άλλωστε συμπεριλαμβάνεται στην αντίστοιχη εθνική νομοθεσία (Ν.4412/201 - Άρθρο 82).

2. Τα υπόψη Συστήματα παρέχουν ολοκληρωμένη προσέγγιση στην προστασία του περιβάλλοντος και στην εξοικονόμηση ενέργειας, καθώς περιλαμβάνουν την οργανωτική διάρθρωση, τις προγραμματικές δραστηριότητες, τις υπευθυνότητες, πρακτικές, διαδικασίες, λειτουργίες και τους απαιτούμενους πόρους για την εφαρμογή, αξιολόγηση και βελτίωση της ΠΕΠΚΑ σε επίπεδο Μονάδας.

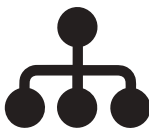

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

ΔΟΜΗ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΤΜΗΜΑ 30

ΦΟΡΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1. Για την υλοποίηση της ΠΕΠΚΑ, την αποτελεσματική αντιπροσώπευση του Υπουργείου επί θεμάτων περιβαλλοντικής προστασίας σε εθνικό, κοινοτικό και συμμαχικό επίπεδο, το συντονισμό των ενεργειών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων και την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και ενεργειακών θεμάτων που ανακύπτουν, είναι απαραίτητη η σύσταση κατάλληλης οργανωτικής δομής σε όλα τα επίπεδα Διοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό:

α. Στο επίπεδο του ΥΠΕΘΑ τα θέματα Προστασίας Περιβάλλοντος και Διαχείρισης Ενέργειας, τα χειρίζεται το Τμήμα Υποδομής της ΓΔΟΣΥ/ΔΙΣΤΥ.

β. Σε επίπεδο Γενικών Επιτελείων και Μειζόνων Σχηματισμών υφίστανται Τμήματα Προστασίας Περιβάλλοντος.

γ. Σε επίπεδο Σχηματισμών και μεγάλων Μονάδων (επί παραδείγματι: Πτέρυγες Μάχης, Εργοστάσια, Νοσοκομεία, Ναυπηγοεπισκευαστικές Μονάδες, Αποθήκες Καυσίμων κ.α.) με σημαντικές περιβαλλοντικές και ενεργειακές πτυχές, θεσπίστηκε η θέση Επιτελούς Προστασίας Περιβάλλοντος.

δ. Σε επίπεδο Στρατοπέδων θεσπίζεται η θέση Ενεργειακού Υπευθύνου, ο οποίος μεριμνά ώστε το Στρατόπεδο να συμμορφώνεται με την κείμενη νομοθεσία σε θέματα διαχείρισης και εξοικονόμησης ενέργειας.

ε. Σε επίπεδο Ναυτικής διοίκησης, Πολεμικού πλοίου, Υποβρυχίου το γραφείο προστασίας περιβάλλοντος.

34

ΤΜΗΜΑ 31

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Η ανασκόπηση της παρούσας ΠΕΠΚΑ θα υλοποιηθεί εντός πενταετίας από την ημερομηνία έκδοσης της με τον εκσυγχρονισμό των δεδομένων και των αντίστοιχων πρωτοβουλιών και δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος και ενέργειας σε σχέση με την άμυνα.

ΤΜΗΜΑ 32

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την υιοθέτηση από τις ελληνικές ΕΔ των αρχών βιώσιμης ανάπτυξης και την εφαρμογή της παρούσας Περιβαλλοντικής - Ενεργειακής & Πολιτικής Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή δημιουργείται σε βάθος χρόνου ισχυρή κληρονομιά περιβαλλοντικής διαχείρισης χωρίς να διακυβεύονται οι βασικές ικανότητες της αποστολής των ΕΔ. Η περιβαλλοντική διαχείριση θα επιτρέπει στο προσωπικό των ΕΔ να εκτελεί τις αποστολές του ελαχιστοποιώντας τις επιπτώσεις τόσο στην θάλασσα όσο και στην ξηρά. Ταυτόχρονα οι δράσεις και οι πρωτοβουλίες που ήδη αναπτύσσονται και θα συνεχίσουν να αναπτύσσονται από τις ΕΔ θα συνεχίσουν αν ενδυναμώνουν την θέση της Ελλάδος στην διεθνή κοινότητα ως προς το σεβασμό του περιβάλλοντος και της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ενισχύοντας την αειφόρο επίδοση σε αέρα,
θάλασσα και ξηρά, διασφαλίζουμε το μέλλον μας

Enhancing sustainable performance
in land, sea and air, forsecuring our future

#GreenArmedForces
greenarmedforces.mil.gr

ISBN

978-618-80914-7-4